

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De raptu, & nuptijs secundis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

omnes conveniunt teste Rip. in l. 1. nu. 57. ff. solut. matrim. idem probat decisio Tholof. 289. Bart. in l. obligamur. ff. de actio. & obligatio. quamvis ipse senserit hoc intelligendum esse, quando filia nupsit post vigesimum quintum annum. Sed si filia dotem non promittit, quæ tamen absque patris consensu nupsit, etiam tunc patrem teneri ad constituendam dotem ei, notant Bald. Ang. Pau. & Iaf. in aub. res. que. C. commun. de legat. Ad duo etenim tenetur pater, scilicet, ad tradendam filiam marito, & ad constituendam ei dotem. Et licet à primo sit liber ipse pater, quando ipsa iam nupsit: non tamè est liber à secundo, quam opinionem dicit esse communem Curti. Junior. in dict. athen. res. que. nu. 25. & Ripa in d. l. 1. nu. 57. & Paris. conf. 29. vol. 3. num. 62. pro quibus est gloss. cap. fin. 32. q. 2. quam dicit Abb. singul. in cap. ecclesia de consuet. n. 20. eam tamen intelligit, facta promissione dotis à filia, quod gloss. non aperit. Solet & ad id induci glo. in l. obligamur. ff. de actio. & obligat. illa vero non dicit patrem teneri ad constituendam dotem filia nubenti absque eius consensu. opinio tamen communis verior est, & si Bart. in d. l. obligamur. & Abb. in d. cap. 1. de despons. impub. aduersus hanc communem teneant.

Hæc vero omnia cessant, quando filia nupsit indigno, ac ignominioso viro: tunc enim pater non tenetur ei dotem constituere, etiam si eam promiserit filia ipsi marito, gl. in c. de raptoribus. 36. q. 1. & ibi Archid. idem notant Ioa. And. Card. & Anto. in c. accedens. de procur. Bal. in l. 1. ff. solut. matr. Abb. consil. 12. in 1. vol. col. 2. Non enim est compellendus pater à filia affectus iniuria, & ignominia, ei dotem dare, quod receptum est communiter. vt Ripa asserit in d. l. 1. nu. 59. & Paul. Paris. dict. consil. 29. n. 65. vol. 3. Sed hoc procedit, vbi filia, vel maritus esset ita diues, vt congrua alimenta vterque haberet: quod si pauperes essent, cogendus pater est, ipsi filia alimenta præstare, ex ratione tex. in c. cum haberet de eo qui dux. in matrim.

9 Ex quo potest dari intellect. ad l. Regiam 8. tit. 9. par. 4. vbi fancitur patrem esse cogendum dotem assignare filie etiam diuiti, quod gl. notauit in l. si. C. de dotis promiss. communiter ibidem approbata. & in l. 1. ff. solut. matr. vbi Vincen. Herulanus n. 31. & Fran. à Ripa n. 54. asserunt hanc opinionem esse communem, & eam sequuntur aduersus Bart. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. cuius opin. probat Soc. in d. l. 1. [Probaretur nu. 36. ex paulo inferius. ibique communem opinionem probat, quæ fuit & Iacobi de Arenis in d. §. cum proponeretur. & Ang. consil. 209. Bulgar. late in d. l. 1. in repetit. n. 24. & seq. Canon. lib. 8. c. 8.] Alcia. de presump. reg. 1. presump. 26. idem Alcia. lib. 8. parerg. ca. 3. & Ioan. Coraf. in l. qui liberos. ff. de ritu nup. nu. 53. & Iaf. in §. fuerat. de actio. nu. 10. 8. super quo idem Iaf. dubitauit in d. l. 1. col. 6. & Ioan. Lupi in c. per vestras. 3. notabil. §. 14. Atque ipse mallem Bar. opin. sequi, ni esset Regia lex, quæ communem opinionem probat. Hæc tamen communis non procederet, quando filia nupsit ignominioso, & indigno, sine licentia patris. Imo idem dicendum fore existimo: si dignissimo nupsisset absque licentia patris. Nam si filia diues est, & habet vnde promissam, vel non promissam dotem constituat marito, minime conuenit patrem cogi, dotem ei constituere.

§. NONVS.

De raptu: & Nuptiis secundis.

S Y M M A R I A.

- 1 Raptus libera potest matrimonium contrahere cum ipso raptore.
- 2 Raptus contrahens matrimonium cum raptore, non amittit bona, à lege sibi delata propter iniuriam raptus.
- 3 Dos à lege ciuili taxari potest, atque ex hoc Regia l. descenditur.
- 4 Statutum Venetorum de dotis quantitate.
- 5 Dotes certas & determinatas in res esse vtile est.
- 6 Secundas nuptias licitas omnino esse aduersus quosdam hereticos.
- 7 Poena à legibus statuta contra fornicatas, intra annum luctus nubentes, iure canonico corriguntur, cetera autem minime cessant.
- 8 Mater secundo nubens, non petito tutore filijs, nec rationibus redditis, puniatur poena à iure ciuili statuta.
- 9 Mater secundo nubens atque etiam pater, tenentur filiis, ex primo matrimonio susceptis, referuare lucra, sibi ex illo matrimonio delata.
- 10 Dimidia lucrorum pars, iure Regio acquisita, non est filijs prioris coniugii referenda.
- 11 Mulier secundo nubens intra annum non est aliena ab hereditibus mariti, etiam volentibus dotis bona mobilia restituere.
- 12 Alimentorum appellatione vestes continentur etiam pretiose.
- 13 Mulier secundo nubens, amittit vestes lugubres, ab hereditibus mariti sibi præstatis.
- 14 Legatum à marito uxori factum, recte illam admittit conditionem, si viduitatem seruauerit.
- 15 Legatum à marito uxori factum, si casu vixerit, perditur si ipsa secundo nubat.

EX prædicta non semel hac consensus libertas matrimonij exigimus, oportet intelligi.

final. de raptori. vbi raptus contrahere potest libere matrimonium cum raptore. Et ne id impediat iure ciuili, hoc matrimonium prohibente, atque antiquis quibusdam canonicis capit. placuit. cap. de puellis. 36. q. 2. l. vnic. C. de rap. virgin. iura illa esse correctæ asserimus. Etiam si raptor matrimonij contrahat cum rapta, priuquam eam restituat his à quib. eandem rapuerat, ita Ioan. Maior. in 4. dist. 29. q. 2. contra Matt. de Magistris, in tract. de temperantia. q. de rapru. cuius tamen opinio post Synodi Tridentine Decreta partim admitti debet. Statuit enim S. Synodus, inter raptorem, & raptam, quando ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse matrimonium consistere. Imò licet iure ciuili bona raptoris, quæ raptæ mulieri applicatur, si ipsa rapta nubat raptori, ea omnino amittat, athen. de rap. mulier. que rapt. nups. tamen ne liber consensus impediat, illa poena omnino cessat canonica sanctione. gloss. in dict. cap. de puellis. quæ singul. est secundum Ioann. Lupi. in cap. per vestras. 3. not. ab. §. 20. num. 8. vbi eam probat: & eandem sequuntur Abb. Areti. Felin. & Dec. num. 34. in cap. vlt. Ecclesia. de consuet. Abb. in cap. vlt. de sponsal. Fred. consil. 36. Archidia. in cap. vlt. cum secundum leges de heret. in 6. Alexand. in l. Seius. §. Augerius. ff. ad l. Falc. Deci. in l. nupti. ff. de regul. iur. num. 11. quorum ratio est, ne timore amissionis bonorum, liber consensus ad coniugium impediat. Nec lex ciuilis potuit hoc statuere: vt modo diximus. Quo fit, vt falsa sit sententia gloss. in dict. cap. cum secundum leges. quæ dixit poenam dictæ authent. etiam iure Canonico procedere, & locum habere, quia l. ciuilis non proprie poenam infert contrahenti: sed potius auferit lucrum, quod raptæ femine ipsa lex dederat, quæ quidem gloss. singul. est secundum Abb. in cap. final. de prescript. 3. volum. & sequuntur eam Anton. in cap. 1. de spons. & ibi Felin. sibi contrarius numer. 15. Ioan. Lupi. in dict. 3. not. §. 3. num. 13. Ioan. Andr. Anchar. & Dominic. in dict. cap. cum secundum leges. Anaan. cap. penult. de rapto. & Salyc. in leg. vnic. C. de rap. virgin. numer. 13. sed eorum ratio, quæ in tollendo lucro consistit, fallit omnino, vbi lucrum iam absque aliqua conditione constitutum fuerat, quod alibi tractauimus. Hic enim bona raptoris sine aliqua conditione, à lege ipsi raptæ detulerunt: & licet lex ciuilis prohibeat matrimonium inter raptam & raptorem, in l. d. vnic. illa tamen lex non adiecit poenam prædictæ huic prohibitioni: sed simpliciter matrimonium prohibuit. Vnde non potest eadem ciuilis lex auferre in poenam matrimonij contracti bona illa, quæ absque conditione raptæ detulerat. Præterea, cum iure ciuili sit poena illa statuta iuxta prohibitionem matrimonij: ipsa autem prohibitio, iure canonum sublata sit, absq; abolita: rationi conuenit ipsam poenam cessare, tanquam prohibitioni connexam.

Hinc tamen aduertere oportet. Nam Hippol. de Marf. in sing. 589. scribit legem à laicis sancitam, qua prohibentur parentes dare filiabus dotem certam, atque taxatam quantitate excedentem, nullam esse, ex eo quod impediatur libertatem matrimonij, quod ipse non credo. Nullam enim poenam dicta lex contrahenti matrimonium iniungit, nec prohibet contrahi coniugia: sed ad reipublicæ vtilitatem parentibus occurrit, qui studio tradendi filias in coniuges, maritis genere, & nomine, atque diuitijs sublimioribus, Maria, quod aiunt, & mōtes promittunt. Hinc & inuidissimus Casar Carol. Hispaniarū Rex Anno 1534. in Comitibus Madrici habitis, ca. 101. lege lata diffiniuit, quanta in his regionis foret filiabus assignanda dos à parentibus. Cui decisioni plurimum conuenit, quod notat Fel. in c. Ecclesia sanctæ Mariæ. de consuet. nu. 58. Sic & à Venetis statutum est, ne quantumuis diues Patricius ultra sex millia ducatorum aureorū dotis nomine filij aufid dare: vt refert Postellus, lib. de magistrat. Atheniensium, c. 33. Has vero leges, quæ de dotib. constitutis præscribit mediocrem quantitatem, viles esse tradit Aristot. li. 2. Polit. c. 7. [Et in Hispania à Gothis latas fuisse hac de re, constat ex foro iudiciali lib. 3. tit. 1. præsertim à Recifundo Gothorum Rege. Tradit & alias leges lib. 8. c. 8. pag. 3. post Plutarchum in Solone, Alex. ab Alex. dierum genialium lib. 4. ca. 8. Plat. li. 6. de legib. Strabonē, de Massiliensibus li. 4. Plutarchū in Lycurgi apophth. & in eius vita Demofthenem in oratione contra Marciū: Ex quo simul ex his quæ de ciuium distinctione, ratione cæsus tradit ipse Plato vno & altero loco d. li. 6. & tradiderat li. 5. tradidit & Atheniens. Aristot. lib. 2. Politicorū, c. vit. Plutarchum in Solone. Iul. Pollux li. 8. mihi videor Platonis legē de dotibus l. 6. aliter quā latini interpretes intellegende, vt iuxta quatuor classium cæsus quid esset ratio.

quod locū. C. si mulier secund. nupt. vbi probatur, legatū t̄ a marito vxori factum, si vidualem vitam egerit, vel donec secundo nupserit, amitti ab vxore, si secundo nubat. Nam conditio coelibatus, ac viduitatis, & si reiciatur ab vltima voluntate in his, qui nondum coniugium contraxerunt, sed si hoc. §. fin. cum sequen. ff. de condit. & demonstr. in his tamen, qui iam primas nuptias contraxerant, non reicitur. l. 2. C. de indict. vid. tollen. notat Io. de Garro. in rub. C. de secund. nupt. g. pena. & idem in l. r. super. gl. n. 23. C. eo. quod comprobatur, quia honestum est à secundis nuptiis abstinere. c. in fin. 31. q. 1. l. hac conditio. ff. de condit. & demonstr. vbi hoc notat Soc. & optime Coraf. libro miscellan. 3. cap. 1. Nam & ex secundis nuptiis anima prioris mariti contrahitur. auth. de non elig. secund. nub. foemin. §. per speximus. & auth. de nupt. §. que vero. in 2. fitque iniuria filii prioris mariti, vt in d. §. per speximus. probatur. Hinc & Plutarch. in proble. Rom. 105. icribit, fœdum esse viduis, multis presentibus nubere: cum secundæ nuptiæ sint tristes, atque lugubres. Ex quibus inferitur. t̄ vxorem, cui maritus legauit mille, si caste vixerit, secundum nubentem legatum amittere, licet caste viuere is dicatur qui vitam coniugalem elegit. cap. Nicena. 31. d. simit. Thom. 2. q. 151. art. 1. Sic etenim hanc illationē asserunt Angel. & Alex. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. idem esse dicentes, si dicta cōditio adiecta sit ab aliquo filio pramortui mariti: scilicet vero si à patre aliove extraneo, qui non esset prioris viri consanguineus, filia vel alteri foemine sub dicta conditione legatū fiat: tunc enim non amittit foemina illud legatum, etiam si nubat, secundum eosdem quorum distinctio communis est, vt testantur Claudi. in d. l. mulier. §. cū proponeretur. & Iaf. in l. fin. colum. si. C. de indicta. vid. & Ioan. à Garro. in rub. Cod. de se. und. nupt. numer. 89. & eam sequitur Tiraquellus in l. boues. §. hoc sermone. n. 149. de verb. signifi. multa de secundis nuptiis adducēs, quamuis Bart. in d. §. cum proponeretur. indistincte teneat, legatum vtunque à marito factum vxori, si caste vixerit, minime amitti ab vxore, etiam si contrahat secundas nuptias. Cuius opinionem defendere conatur Hippolyt. singul. 577. scribit tamen Angel. in d. §. cum proponeretur. minime caste viuere eam foeminam, quæ tertio nupserit: idem Barbat. consil. 17. volum. secundo. Parisi. consil. 260. vol. 4. quorum opinio nō aliter mihi placet, quam si referatur ad maritum, vel eius filios dictam clauulam proprio testamento adiciētes.

CAPVT IV.

Qualiter consensus exprimitur.

S V M M A R I A.

- 1 Verba non esse necessaria præcisè ad matrimonium contrahendum, sed sufficere signa.
- 2 Mutus nuptias contrahere potest.
- 3 Signa exteriora esse omnino de essentia matrimonii.
- 4 Annuli traditio an consensum coniugalem præseferat.
- 5 Subarrare.
- 6 Digitus annularis.
- 7 Tacens, & presens consentire videtur matrimonio, ab eius parente, ipsius tacentia nomine contracto.
- 8 Cohabitatio coniugalis, adducta Romani Pontificis dispensatione scienter contingens, matrimonium, quod nullum erat, validum efficit.
- 9 Non refert quis prius interrogetur in coniugali contractu, vir an foemina.
- 10 Mutuum consensum in matrimonio requiri qualiter intelligatur.
- 11 Procurator habens mandatum ad id spectale, nomine alterius potest matrimonium contrahere.
- 12 Procuratore, & eo cum quo contrahendum est coniugii, ignorantibus eius mandatum reuocari potest.
- 13 Procuratoris mandatum ad matrimonium contrahendum etiam iratum, si reuocetur, matrimonium non potest contrahi.
- 14 Procuratoris mandatum ad contrahendum matrimonium, tacite, non tantum expresse reuocatur.
- 15 Procuratoris mandatum ad renuntiandum beneficio ecclesiastico, & si reuocari possit, hac tamen reuocatio, licet tacite fiat, est ipsi procuratori denuntianda.
- 16 An epistola matrimonium contrahatur.

AD huius materiæ cognitionē scire oportet: num verba sint necessaria, de substantia huius coniugalis contractus? Et gloss. in cap. tua de spons. videtur dicere verba esse præcisè necessaria, in valentibus loqui: at in his, qui loqui non possunt, exteriora sufficere signa, ex quibus coniugalis consensus exprimitur, quod probare videtur tex. in d. c. tua. & id antiquiores quidam sequuntur: quos Henric. ibi refert col. 1. Verius tamen t̄ est etiam in valentibus loqui, verba non esse præcisè necessaria: sed satis esse consentum exprimi per signa. Nam si de substantia matrimonii essent verba, etiam in mutis matrimonium minime d̄ contrahitur.

Si quidem substantia non mutatur ex accidentibus. Et tamen Mutus t̄ contrahere matrimonium potest. cap. cum apud de spons. Igitur de substantia matrimonii non requiruntur verba. Sic glo. à prima opin. recedere videtur in requiruntur hoc notant Hosti. Anton. Cardin. Abb. & Præpos. atque ibidem optime Ioann. Imo. in rep. col. 7. Abb. in cap. ex parte. au. 8. & 28. de rest. spol. gloss. in cap. sufficiat. 27. quest. 2. Palud. in 4. dist. 27. quest. 2. art. 3. & ibi Ioan. Maior. quest. 1. Florent. 3. part. tit. 1. cap. 19. §. 1. Are. consil. 13. col. 2. ibi hanc opin. allerit esse communem, idem profitetur Syluest. in verb. matrimonium. 27. quest. Abb. d. c. tua. Nico Boer. dicit. n. 18. & Galiaul. in l. r. in prin. col. penult. ff. de verborum obligat. vbi Ioan. Croc. & alii id testantur, ac post eos Socin. Iunior. consil. 29. vol. 2. col. 2. Nec Thom. contrarium allerit: tamen ab aliquibus pro prima opinione citetur. Is enim d. dist. 27. quest. 1. art. 2. dicit, verba requiri, signa tamen verbis aequalere. Ex quibus tex. in d. c. tua. dum dicit, verba esse necessaria: intelligendus est, id est vtilia quo ad certiorē probationē consentus, non quod alia probatio non sufficiat: sed quia ista, probatio ex verbis certior est, ita mo. ibi. col. 7. de mente Abb. Vel exponi potest: verba, id est, signa experientia consentus inter quæ verba obtinent principatum, secundum Sylu. in d. §. 7. t̄ Ex his etiam notandū est ad essentiam matrimonii exigī exteriora signa: cū sit factum, tum: atque ideo requiritur signum exterius sensibile. Palud. in d. dist. 27. q. 1. art. 2. & Syluest. d. §. 7. Nam quod Ioan. Maior. in d. dist. 26. q. 1. ad 3. scribit matrimonium constitui posse absque signis ex interiore consensu, si per Dei reuelationem ille interior consensus vtrique constaret: ad diuinam reuelationem spectat. Nec alias dici potest matrimonium, etiam si interior consensus vtriusque ad coniugium concurrat, quod Host. Henric. & Dd. in d. c. tua. fatentur.

Hinc deducitur ratio ad gl. quam ibi dicit singularē Abb. in cap. penultim. de spon. vbi scribit t̄ matrimonium contrahi ex eo, quod foemine consentū coniugale exprimentū, vir ipse annulum tradiderit. Id enim signum consentū coniugale in viro exprimit, præmissio foeminae cōsensu, verbis expresso, & hanc opinionem sequuntur Dd. ibi communiter. Traditur equidē annulus in pignus matrimonii contracti, sicuti artra solet tradi in pignus contractæ venditionis. Vnde deductū est verbum, subarrare. t̄ Atque ille annulus, in matrimonii contractu, signum præ se fert illo, pignore corda maris, & foemine cōiungi: & ob id quarto t̄ digito sinistræ manus inferitur, quod ibi vena sit ad ipsum cor tendens, Sic Isidorus in c. foemina. q. 5. hoc explicat, & idem ex Appione in Ægyptiacis adnotauit Gellius lib. 10. c. 10. Macrobi. lib. 7. Saturnal. c. 13. Virgil. Polydor. de inuento. rer. l. 2. c. 21. Plin. item l. 33. c. 1. quo argumēto, inquit, etiam nunc sponse annulus ferreus mittitur, isq; sine gemma. Et licet gl. in cap. tenor. de re iudicat. singul. secundū Abbatem ibi, & is simul in c. fina. de despons. impub. velint per annuli subarrationem matrimonii præsumi, quod verum esse contendent Aret. consil. 13. col. 3. id tamen locum habet vbi ab altero contrahentium præcesserunt verba coniugio apta, & secuta est subarratio, vt asserit dict. gloss. in cap. penult. & notat Abb. in d. cap. finali. cuius opinio magis cōmunis est, notat idem Imo. in d. cap. tenor. vel quando est consuetudine inductū, vt in matrimonio annulus detur certa signatus forma: & sub illa daretur, ac fieret annuli traditio. gloss. in d. cap. foemina. q. 3. §. 5. Abb. & cōmunis. in d. cap. fina. vbi hanc distinctionem exacta diligentia Henric. ex Hosti. & aliis auctoribus scripsit: & nouissimè Paris. con. 55. n. 43. & consil. 6. col. vltim. vol. 4.

Secundo inferitur t̄ matrimonium vere contractū consentire, si parentibus filiorum nomine expressum coniugalem consensum præstantibus, ipsi filii præsentēs tacerint. text. in cap. 1. §. si de despons. impub. in 6. Consensus enim ille paternus expressum prælitus, filio præsentē, & tacente signum exterius inducit, quo filii consensus ad matrimonium exprimitur. Hoc autem ex parentū contractu à iure, præsumptione quadam inducitur. Nec habet locum in aliis extraneis gl. in d. cap. tua. Abb. in cap. ex parte de restitution. spoliat. Ioan. And. & Doct. in d. cap. 1. §. fin. Henric. in cap. 1. de desponsat. impub. Ioan. de Imol. in d. cap. tua. col. 12. vbi Præpos. col. penult. hanc opinionē allerit esse cōmunem, quam etiam sequuntur Abb. col. 3. & Fel. in cap. nome. de presump. & Hippolyt. Singul. 147. etiam si à filio nullū aliud signum exterius processerit. Syluest. in verb. matrimonium. 2. quest. 7. & prædicti Docto. idem dicere videntur. Vnde falsa est gloss. in d. §. finali. versio sponsalibus, quæ in extraneis idem, quod in parentibus asserit.

Tertio,